

ikke let opgiver eller bortkaster det, som i Grunden af de Fleste erkjendes for at være det Bedste, nemlig det engelske System. Men hvad enten vi nu faae vor Rævningsinstitution efter det store engelske herlige Forbillede eller efter det franske System, maae vi alle være enige om at faae denne Institution saa god, som vore Forhold tillade; vi maae alle være enige om at gjøre vort Bedste, for at dette kan naaes; det troer jeg fremfor Alt maae indlyse, naar man ret klarer sig, hvad det egentlig er, hvad det især gjælder om, hvad det er, vi i Særdeleshed haabe og vente af denne Institution. Jeg troer nu ikke, at det just ganske forholder sig saaledes, som den ærede Forslagsstiller temmelig stærkt fremhævede i sit Foredrag, at den personlige borgerlige Frihed først da kunde siges at være fuldstændig tilstede i Landet, naar denne Institution var indført. Jeg undervurderer ganske vist ikke denne Side af Sagen; men jeg kan dog ikke tiltræde disse Ytringer, ialtsald fra hans Side, naar de syntes at antyde, at der her i Landet skulde være nogen Mistillid til vore Domstole. Det er der nu ganske vist ikke. Trods vort criminelle Systems Brøstfældighed er der efter min Overbeviisning megen og meget grundet Tillid til Domstolene, takket være vor ualmindelig hæderlige Dommerstand; men uden en saadan ualmindelig hæderlig Dommerstand vilde det ganske sikkert heller ikke være, som det er; thi Systemets Brøstfældighed aabner Døren for Vilkaarlighed. Men som det nu er og med al Anerkjendelse af Betydningen af Rævningsinstitutionen for Borgernes Frihed og Retsbeviidthed maae jeg dog mene, at Hovedsagen ved denne Institution er dens egentlige politiske Betydning. Det har altid staaet saaledes for mig, at den maatte siges at være Hovedfactoren i den constitutionelle Stats Tilværelse. Ved vor Grundlov er Folket kaldet til Deeltagelse i Lovgivningsmagten; det er kaldet til Deeltagelse i Udøvelsen af den executive Magt igjennem Communalbestyrelser i Kjøbstæderne, Sogneforstanderskaber og Amtsraad paa Landet samt igjennem forskjellige Commissioner, hvem offentlige Hverv ere betroede, og denne Deeltagelse vil vistnok mere og mere træde frem; men den dømmende Magt har Folket hidtil været udelukket fra. Naar nu Folket

kaldes til Deeltagelse i den dømmende Magt, troer jeg ikke, at det, der væsentligt opnaaes derved, er, at man faaer en bedre, en retfærdigere, en mere upartisk Afgjørelse af Sagerne, men derimod troer jeg, at det Væsentligste er, at ved en saadan Domstol faaer Folket først den rette Interesse for denne Side af det offentlige Liv, og jeg erkjender, at det, saaledes som fremhævet saavel af den ærede Forslagsstiller som af den høitærede Justitsminister, i Mødsætning til den nuværende Tilstand er godt, at Borgeren bliver sig sin Pligt bevidst som Borger igjennem sin Gjerning, hvor han med Hengivenhed og Underlighed slutter sig til Udviklingen af de offentlige Forhold. Efter min Overbeviisning er der Intet, der i den Grad vil styrke den almindelige Deeltagelse for Retspleien som det, at Borgeren selv tager Deel deri. Naar man som jeg har seet den overordentlige Iver, hvormed man andstedes følger Retsforhandlingerne, hvorledes store og vigtige Sager; saa at sige, gaae igjennem det hele Land, hvorledes Folket føler, at noget Stort og Vigtigt kommer til sin Afgjørelse, naar man seer den Omhu og det Liv, hvormed man er paafærde for at skaffe de Forberedelser tilveie, som gaae forud for store og vigtige Sagers Afgjørelse, naar man seer Interessen for den Tiltaltes Tary, paa den anden Side Interessen for det Offentliges Tary, naar man seer alle de Skridd, som gøres for at fremkalde et sundt og retfærdigt Resultat, naar man seer den Varme, hvormed hele Forhandlingen følges, og efter Sagens Afgjørelse, hvorledes det paany er under Overveielse i mange Kredse, hvad der burde være Udfaldet og hvad der er blevet Udfaldet — naar man har seet dette overordentlige Liv, denne overordentlige Deeltagelse, som vi her i Landet ikke have mindste Idee om, saa troer jeg, man ret vil komme til at paastjønne og saa denne Side af Institutionen. Det er i mine Tanker en Hovedsag, at Borgerne ved at skulle kaldes til at vælge Rævninger og ved at see deres Medborgere røgte Rævningsgjerningen faae en inderlig Lyst til selv at arbejde med og til selv at være virksomme ogsaa for disse Samfundsforholds Udvikling. Det kan ikke feile, at den ærede Forslagsstiller efter